

Hayagriva Stotram

jñānānandamayam dēvam nirmalasphaṭikākṛtiṃ
ādhāram sarvavidyānām hayagrīvamupāsmahē || 1 ||

svatassiddham śuddhasphaṭikamaṇibhū bhṛtpratibhaṭam
sudhāsadrīchībhiradyutibhiravadātatribhuvanam
anantaistrayantairanuvihita hēṣāhalahalam
hatāśēṣāvadyam hayavadanamīdēmahimahaḥ || 2 ||

samāhārassāmnām pratipadamṛchām dhāma yajuṣām
layaḥ pratyūhānām laharivitatirbōdhajaladhēḥ
kathādarpaḥsubhyatkathakakulakōlāhalabhavam
haratvantardhvāntam hayavadanahēṣāhalahalaḥ || 3 ||

prāchī sandhyā kāchidantarniśāyāḥ
prajñādr̥ṣṭē rañjanaśrīrapūrvā
vaktrī vēdān bhātu mē vājivaktrā
vāgīśākhya vāsudēvasya mūrtiḥ || 4 ||

viśuddhavijñānaghanasvarūpam
vijñānaviśrāṇanabaddhadīkṣam
dayānidhiṃ dēhabhṛtām śaraṇyam
dēvam hayagrīvamaham prapadyē || 5 ||

apauruṣēyairapi vākprapañchaiḥ
adyāpi tē bhūtimadr̥ṣṭapārām
stuvannaham mugdha iti tvayaiva
kāruṇyatō nātha kaṭākṣaṇīyaḥ || 6 ||

dākṣiṇyaramyā giriśasya mūrtiḥ-
dēvī sarōjāsanadharmapatnī
vyāsādayō'pi vyapadēśyavāchaḥ
sphuranti sarvē tava śaktilēśaiḥ || 7 ||

mandō'bhaviṣyanniyatam viriñchaḥ
vāchām nidhērvāñChitabhāgadhēyaḥ
daityāpanītān dayayaina bhūyō'pi
adhyāpayiṣyō nigamānnachēttvam || 8 ||

vitarkaḍḍolām vyavadhūya sattvē
bṛhaspatiṃ vartayasē yatastavam

tēnaiva dēva tridēśēsvarāṇā
aspr̥ṣṭaḍōlāyitamādhirājyam ||9||

agnau samiddhārchīṣi saptatantōḥ
ātasthivānmantramayaṃ śarīraṃ
akhaṇḍasārairhaviṣāṃ pradānaiḥ
āpyāyanaṃ vyōmasadāṃ vidhatsē ||10||

yanmūla mīdṛkpratibhātattvaṃ
yā mūlamāmnāyamahādrumāṇāṃ
tattvēna jānanti vīsuddhasattvāḥ
tvāmakṣarāmakṣaramāṭṛkāṃ tvām ||11||

avyākṛtādvvyākṛtavānasi tvaṃ
nāmāni rūpāṇi cha yāni pūrvam
śaṃsanti tēṣāṃ charamāṃ pratiṣṭhāṃ
vāgīśvara tvāṃ tvadupajñavāchaḥ ||12||

mugdhēnduniṣyandavilōbhanīyāṃ
mūrtiṃ tavānandasudhāprasūtiṃ
vipaśchitaśchētasi bhāvayantē
vēlāmudārāmiva dugdha sindhōḥ ||13||

manōgataṃ paśyati yasadā tvāṃ
manīṣiṇāṃ mānasarājahaṃsaṃ
svayampurōbhāvavivādabhājaḥ
kiṅkrvatē tasya girō yathārham ||14||

api kṣaṇārdham kalayanti yē tvāṃ
āplāvayantaṃ vīsadairmayūkhaiḥ
vāchāṃ pravāhairanivāritaistē
mandākinīṃ mandayituṃ kṣamantē ||15||

svāminbhavaddyānasudhābhiṣēkāt
vahanti dhanyāḥ pulakānubandaṃ
alakṣitē kvāpi nirūḍha mūlaṃ
aṅgvēṣvi vānandathumaṅkurantam ||16||

svāminpratīchā hṛdayēna dhanyāḥ
tvaddhyānachandrōdayavardhamānaṃ
amāntamānandapayōdhimantaḥ
payōbhi rakṣṇāṃ parivāhayanti ||17||

svairānubhāvās tvadadhīnabhāvāḥ
samṛddhavīryāstvadanugrahēṇa
vipaśchitōnātha taranti māyāṃ
vaihārikīṃ mōhanapiñChikāṃ tē || 18 ||

prāñnirmitānāṃ tapasāṃ vipākāḥ
pratyagraniśśrēyasasampadō mē
samēdhiṣīraṃ stava pādapadmē
sañkalpachintāmaṇayaḥ praṇāmāḥ || 19 ||

viluptamūrdhanyalipikramāṇā
surēndrachūḍāpadalālitānāṃ
tvadañghri rājīvarajaḥkaṇānāṃ
bhūyānprasādō mayi nātha bhūyāt || 20 ||

parisphurannūpurachitrabhānu –
prakāśanirdhūtataṃnuṣaṅgā
padadvayīṃ tē parichinmahē'ntaḥ
prabōdharājīvavibhātasandhyām || 21 ||

tvatkiñkarālañkaraṇōchitānāṃ
tvayaiva kalpāntarapālitānāṃ
mañjupraṇādaṃ mañinūpuraṃ tē
mañjūṣikāṃ vēdagirāṃ pratīmaḥ || 22 ||

sañchintayāmi pratibhādaśāsthān
sandhukṣayantaṃ samayapradīpān
vijñānakalpadrūmapallavābhaṃ
vyākhyānamudrāmadhuraṃ karaṃ tē || 23 ||

chittē karōmi sphuritākṣamālaṃ
savyētaraṃ nātha karaṃ tvadīyaṃ
jñānāmṛtōdañchanalampaṭānāṃ
līlāghaṭīyantramivā"śritānām || 24 ||

prabōdhasindhōraruṇaiḥ prakāśaiḥ
pravāḷasañghātamivōdvahantaṃ
vibhāvayē dēva sa pustakaṃ tē
vāmaṃ karaṃ dakṣiṇamāśritānām || 25 ||

tamāṃ sibhittvāviśadairmayūkhaiḥ
samprīṇayantaṃ viduṣaśchakōrān
niśāmayē tvāṃ navapuṇḍarīkē
śaradghanēchandramiva sphurantam ||26||

diśantu mē dēva sadā tvadīyāḥ
dayātaraṅgānucharāḥ kaṭākṣāḥ
śrōtrēṣu puṃsāmamṛtaṅkṣarantīm
sarasvatīm saṃśritakāmadhēnum ||27||

viśēṣavitpāriṣadēṣu nātha
vidagdhagōṣṭhī samarāṅgaṇēṣu
jigīṣatō mē kavitārkikēndrān
jihvāgrasiṃhāsanamabhyupēyāḥ ||28||

tvāṃ chintayan tvanmayatāṃ prapannaḥ
tvāmudgrṇan śabdamayēna dhāmnā
svāminsamājēṣu samēdhiṣīya
svachChandavādāhavabaddhaśūraḥ ||29||

nānāvidhānāmagatiḥ kalānāṃ
na chāpi tīrthēṣu kṛtāvatāraḥ
dhruvaṃ tavā'nādha parigrahāyāḥ
nava navaṃ pātramahaṃ dayāyāḥ ||30||

akampanīyānyapanītibhēdaiḥ
alaṅkṛṣīran hṛdayaṃ madīyam
śaṅkā kaḷaṅkā pagamōjjvalāni
tattvāni samyañchi tava prasādāt ||31||

vyākhyāmudrāṃ karasarasijaiḥ pustakaṃ śaṅkhachakrē
bhibhradbhinna sphaṭikaruchirē puṇḍarīkē niṣaṇṇaḥ □
amlānaśrīramṛtaviśadairamṣubhiḥ plāvayanmāṃ
āvirbhūyādanaghamahimāmānasē vāgadhīśaḥ ||32||

vāgarthasiddhihētōḥpaṭhata hayagrīvasaṃstutiṃ bhaktyā
kavitārkikakēsariṇā vēṅkaṭanāthēna virachitāmētām ||33||

Om Tat Sat